

Det Norske Misjonsforbunds ytremisjon

AV ODD T. OMMUNDSEN

I de «Regler for Det Norske Missionsforbund» som ble vedtatt på forbundets første årskonferanse i 1884, heter det: (i § 2)

«Missionsforbundets oppgave er at forene de kristne misjonsforeninger og menigheter i landet til felles virksomhet for Guds riges udbredelse, så vel inden som udenfor fædrelandet».

Ytremisjonen var således på DNM's arbeidsprogram helt fra starten, selv om det gikk 15 år før det fikk sin egen ytremisjon. — Mange misjonsvenner innen DNM's foreninger og menigheter ofret regelmessig til ytremisjonen gjennom andre organisasjoner, engasjert i misjonsarbeid i Asia og Afrika.

DNM's søstersamfunn i Sverige, Svenska Missionsförbundet, hadde et misjonsfelt i den belgiske Kongo-kolonien, og DNM's ledelse tok opp forhandlinger med SMF om et samarbeid der. Dette førte ikke til noe konkret resultat da. Et nært samarbeid hadde imidlertid noen av DNM's foreninger og menigheter med «Den frie Øst-Afrikanske misjon».

Den frie Øst-Afrikanske misjon

Denne misjonens stifter var pastor Paul Wettergren, som i 8 år hadde vært misjonsprest på Det Norske Misjonsselskaps felt i Sør-Afrika. Etter at hans hustru døde på misjonsmarken, hadde han vendt hjem til Norge med sine barn. Etter hjemkomsten gjorde han først prestedtjeneste i Grimstad, men ble deretter forstander for Den Lutherske Frikirkens menighet i Arendal. Under sin forstandertid i Arendal, kom han i kontakt med den svensk-amerikanske evangelist og misjonsleder Fredrik Franson, og under samværet med Franson flammert Wettergrens misjonsskall til på ny. Han begynte å gjøre seg rede til å dra ut til Sør-Afrika igjen, sammen med sine to sønner, Jakob og Olaf, som begge hadde vært en tid ved Moodys bibelskole i Chicago.

Pastor Wettergran deltok som lærer ved et kort bibelkurs som Franson hadde i Betlehem-menigheten i Oslo i januar 1889. I et møte i Betlehem stod Paul Wettergren og hans to sønner fram for

menigheten, og erklærte seg villige til å gå ut med evangeliets budskap til Sør-Afrika. Den frie Øst-Afrikanske misjon ble da stiftet, og det første misjonsoffer ble samlet inn (kr. 650,00), som da ble misjonens grunnfond. Mange misjonsvenner i Sverige, Danmark og Norge hadde gitt tilkjenne at de ville støtte det nye misjonsforetagende. Flere av Misjonsforbundets folk ble med i ledelsen, sammen med andre kjente frikirkelige ledere, bl.a. infanterikaptein A. Berg og rittmester H. Guldberg.

Den 4. juli 1889 dro det første kull misjonærer i Den frie Øst-Afrikanske Misjon ut til Sør-Afrika. Det var Jakob og Martha Wettergren, Olaf og Hanna Wettergren, Sofus Nielsen (Danmark), Olava Solberg, Emilie Hæggberg, Georgine Anstensen og Martha Sanne.

Pastor Paul Wettergren, hvis hjerte brant for afrikanernes frelse, kom selv ikke ut. Han døde den 10. aug. 1889, mens det første kull misjonærer var på reise ut til feltet.

De nye Sør-Afrika-misjonærene fant sitt virkefelt i Natal, og en misjonsstasjon kalt Ekutandaneni (= broderkjærlighet) ble bygd nær grensen mellom Natal og Zululand.

Men de unge misjonærene møtte mange vanskeligheter. Ulykke, sykdom og død rammet dem hårdt, og dessuten forlot flere misjonen, enten ved overgang til andre misjoner eller på grunn av endret lærestandpunkt. Av den opprinnelige gruppen på ni personer, som reiste ut i juli 1889 fra Norge, var det ti år senere bare en igjen, nemlig misjonær Martha Sanne. Hun var den som hadde virket mest skrøpelig og svak ved utreisen, men som fikk den lengste og rikeste tjenesten for misjonens sak. I 1899 hadde hun fått tre nye medarbeidere, men det så likevel ut til at arbeidet ikke kunne føres videre. De få misjonærene var motløse, og misjonsvennene i Norge så ut til å ha mistet sin første kjærlighet til saken.

En stor misjonskonferanse.

DNM's årskonferanse i 1899 fant sted i Skien, og den skulle bli en av de mest betydningsfulle årskonferanser i DNM's historie.

To merkesaker ble tatt opp: Punkt 6 og 7 på konferansens forhandlingsprogram var formulert slik:

6. «Forslag til konferansen om at opptage egen kinamisjon i forbindelse med den skandinaviske alliansemission. Denne mission er

forberedt ved F. Fransons foranstaltning, og der er tegnet kvartalsbidrag til udsendelse af to missionærer på feltet. Indledes af Gustaf Anderson.»

7. «Forslag fra komiteen for den Øst-Afrikanske mission om at Forbundet overtager denne mission. Indledes av M. Hansen».

Gustaf Anderson var medlem av DNM's styre, og hans innledningsforedrag var gedigent, både når det gjelder innhold og form. Det er gjengitt i sin helhet i årskonferansens referat, som ble trykket og utgitt på Misjonsforbundets forlag. Foredraget er preget av stor innsikt i, og kjærlighet til misjonens sak. Anderson redegjorde for det som allerede var blitt gjort for misjon i Tibet med støtte fra venner innen DNM. Men nå ønsket mange av disse å sende misjonærer til Kina. Fredrik Franson hadde besøkt Betlehem, Oslo (Christiania) den 21. august 1898, og hadde da talt kinamisjonens sak. 32 venner hadde tegnet seg for kvartalsbidrag. Den svenske kinamisjonæren Hagkvist hadde besøkt mange menigheter på Østlandet i løpet av en måned, så et fond på kr. 3797,11 var blitt opparbeidet, og 244 misjonsvenner hadde tilsammen lovd å gi et årlig beløp på kr. 2959,00. Gustav Anderson kunne derfor foreslå at DNM kaller og sender ut 4 misjonærer til Kina. To yngre evangelister, Chr. Vatsås og John Christensen var blitt forespurgt, og hadde erklært seg villige til å gå til Kina som misjonærer.

Før denne saken ble tatt opp til votering, fikk departementsvaktmester M. Hansen framføre sitt innledningsforedrag om den frie Øst-Afrikanske misjon, og sa bl.a.: «Det hele personale som nu befinner sig derude, er Martha Sanne, fru Petrea Nielsen (Danmark) og Nils Schou. Hvis ikke Forbundet ville overtage denne mission, måtte den nødvendigvis nedlægges. Men taleren fandt at det ville være galt at give stationerne fra sig, og overlade missionen til andre. Denne mission kunne siges at være vor førstefødte søn».

Begge sakene ble deretter tatt opp til avstemming, og begge forslag som forbundsstyret fremmet ved G. Anderson og M. Hansen ble vedtatt med stort flertall. Og dermed hadde DNM's årskonferanse 1899 i Skien besluttet å ta opp misjonsfelt både i Kina og i Sør-Afrika.

Byggemester Gustaf Anderson, Oslo, ble av årskonferansen valgt til kasserer og sekretær for DNM's ytremisjon.

DNM's Sør-Afrika-misjon.

Misjonærene i Sør-Afrika hadde på forhånd bifalt den forandring som var under utvikling i hjemlandet, og da DNM overtok ansvar for misjonen, ble alt så meget tryggere for dem.

Nye misjonærer kom etterhvert inn i arbeidet. Knud og Kirstine Salvesen kom til Ekutandaneni, hvor de i mange år kom til å gjøre en trofast innsats. En ny medarbeider fikk også DNM da H. August Engblom, som var født i Finnland, meldte seg til tjeneste i Sør-Afrika, og ble antatt som misjonær. Han bygde misjonsstasjonen Ekuboniseni, og fikk sitt virke der, mens Martha Sanne i noen år virket ved en mindre misjonsstasjon i Umhlali, I 1909 flyttet Engblom og frue, Robertha, fra Ekuboniseni, og bygde misjonsstasjonen Glendale, hvor de senere fikk sitt virke, avbrutt av perioder da de vikarierte for Salvesens på Ekutandaneni. I 1914 kunne en se tilbake på 25 års virksomhet, og en finner følgende statistikk i årboeken:

Ved Ekutandaneni	54 menighetsmedlemmer
Ved Glendale	104 menighetsmedlemmer
Ved Umhlali	76 menighetsmedlemmer

En ny tid.

Fra 1916 gikk DNM's ytremisjon inn i en rik tid, da misjonsilden brant sterkt, og mange unge kvinner og menn kjente Guds kall til misjonsgjerningen. Til Sør-Afrika dro misjonærene E. Gransjøen, Lars Tveitan og Dagny Brandt. Sistnevnte giftet seg senere med Lars Tveitan.

I 1923, da misjonær Salvesen m/familie dro til Norge på ferie, hadde de med seg evangelisten Enok Mtetwa. Deres reisevirksomhet i Norge, vakte stor interesse og oppmerksomhet.

Etterhvert ble det opprettet et samarbeid med misjonærene i the Scandinavian Alliance Mission, som virket i Swaziland. Noen av DNM's utsendinger ble lærere ved Franson Memorial Bible School der.

Misjonær Gransjøen bygde en ny misjonsstasjon ved Emuseni i Zululand. Selv om misjonen fikk god inngang blant de sorte, fikk en mange vanskeligheter p.g.a. de hvites oppkjøp av jordområdene. De sorte ble således drevet bort fra sine boplasser, og dette fikk uheldige følger for misjonsarbeidet.

Flere nye misjonærer kom ut: Borghild Frogner i 1930 og Nils og Gudrun Pinslie i 1931. Pr. 31. des. 1937 ble det notert flg. tall:

Antall Afrika-misjonærer:	9
Antall afrikanske arbeidere:	39
Antall nattverdberettigede medl.:	266
Antall søndagsskoler:	4 med 200 barn
Antall skoler:	5 med 225 barn

Under krigen 1940-1945 hadde DNM 3 misjonærer på feltet i Sør-Afrika, mens to av tidl. Sør-Afrika-misjonærer, Lars Tveitan og Borghild Frogner, var i den franske Kongo-kolonien, hvor en hadde planer om nytt misjonsfelt.

Hagemann-familien. Elias Hagemann fra Norøy, Sunnmøre, kom til Afrika i 1883 som misjonsassistent. Han kjøpte senere en farm på 2400 mål i Natal, og kalt den Bethany. Denne eiendommen ble et fast samlingssted for misjonærer fra alle evangeliske samfunn. Årlige stevner ble holdt der. I 1946 for eks., var det om lag 150 misjonærer samlet der til en oppbyggelig konferanse. Mange trette misjonærer fikk oppmuntring og styrke gjennom disse samsvar. En vakker liten kirkegård ble anlagt på farmens område, og ikke så få misjonærer er i årenes løp blitt gravlagt der. Misjonær Salvesens datter Thea ble gift med Elias Hagemanns sønn Nils. De to ble antatt som DNM's misjonærer, og ble snart misjonens ledere.

Siste misjonær-utreise fra Norge til Sør-Afrika, fant sted i 1950, da Kåre og Gudrun Myre dro dit ut. De fikk sitt virkefelt på misjonsstasjonen Glendale.

Avvikling.

I 1959 ble misjonens virksomhet avsluttet, og afrikanerne selv tok hånd om arbeidet. Siste rapport fra arbeidet i Sør-Afrika ved Nils Hagemann er gjengitt i DNM's årbok for 1958-59. Han skriver bl.a.: Vi har to hovedstasjoner og fem utstasjoner. . . Der er 8 heltidsansatte arbeidere og 516 menighetsmedlemmer, 66 dåpskandidater, 285 søndagsskolebarn og 619 elever i skolene.

DNM's Kongomisjon.

Da DNM holdt sin årskonferanse i Oslo 6.-9. september 1945, var gleden stor over å kunne møtes i fred og frihet etter krigens og okkupasjonens tunge tid. 139 valgte utsendinger fra menighetene og 60 predikanter og misjonærer deltok. Misjonær Lars Tveitan, som

sammen med misjonær Borghild Frogner hadde virket på Svenska Missionsförbundets felt i Fransk Kongo, hadde ved franske myndigheters hjelp, fått høve til å følge et fransk militærfly til Europa, og deltok i konferansen. Han kunne melde fra om åpne dører for DNM-misjonærer i Kongo og ledelsen hjemme hadde tilrettelagt alle formaliteter med Svenska Missionsförbundet. Alt la seg godt tilrette for et frukbart samarbeid, og interessen for Kongo og åpningen av det nye misjonsfeltet der, var levende og stor. Vårt misjonsfolk hadde tatt dette nye feltet til sitt hjerte, og unge kvinner og menn meldte seg til tjeneste.

I løpet av årene 1946-47 var Lars Tveitan og Borghild Frogner ute i Kongo igjen, sammen med 9 nye misjonærer, og arbeidet begynte på det nye feltet i Nord-Kongo, mens SMF's misjonærer fortsatte i Sør-Kongo, hvor de hadde hatt sitt virke siden 1909.

Tre misjonsstasjoner ble grunnlagd:

Mpouya misjonsstasjon ved Kongoflodens bredd, *Inkouélé*, Gamboma, på et savanna-område nord for Batéképlatået, og *Mbembé* ved *Fort-Roussel* (nå Owando) i et skogsområde ved ekvatorlinjen.

Sammen med misjonærene kom en stor gruppe *kongolesiske medarbeidere*: pastorer, evangelister og lærere, og snart var det stor aktivitet rundt om i de tre misjonsdistriktene.

Arbeidet hadde det vanlige opplegget: Skoler, helsearbeid og evangelisering. Og helt fra begynnelsen ble det et meget godt samarbeid mellom svenske og norske misjonærer, og mellom misjonærene og de kongolesiske medarbeiderne.

Misjonærkonferansene ble snart årets høydepunkt for misjonærene, og høyeste myndighet på feltet. Misjonærkonferansen avgjorde hvor hver enkelt misjonær skulle plasseres, og den fordelte de midler som skulle brukes i vårt misjonsarbeid. Ikke minst betød det meget å få være sammen. Mellom de årlige misjonærkonferansene, ledet et feltstyre virksomheten. Konferansens ordfører var da formann i feltstyret og av DNM betraktet som forbundets tilsynsmann på feltet.

I 1951-1952 ble det stor utskiftning av misjonærer. Det var nærmest en hel gruppe misjonærer som dro hjem til Norge, og en ny gruppe misjonærer som kom ut. Det hadde nok vært ønskelig med en noe mykere overgang.

Arbeidsmulighetene var nærmest uten begrensning: Den franske koloniadministrasjon var velvillig, våre svenske medarbeidere gjorde

sitt beste for å gi støtte og hjelp i arbeidet, og overalt var kongoleserne stort sett meget åpne og imøtekommende. Særlig goodwill merket vi når det gjaldt yrkesskolen for snekkere ved Mpouya, og for vårt skole- og helsearbeid. Pr. 31/12—1952 har vi flg. statistikk:

Kongolesiske evangelister og pastorer	10
Kongolesiske lærere	21
Skoler	11
Elever ved skolene	693
Elever ved yrkesskolen	25
Utstasjoner	14
Døpt i 1952	117
Døpt i alt fra begynnelsen	384
Dåpskandidater	506
Misjonærer på feltet	14

Pr. 31/12-1955:

Kongolesiske evangelister og pastorer	11
Off. godkjente skoler	11
Elever ved skolene	800
Yrkesskole-elever	14
Utstasjoner	14
Døpt i 1955	90
Døpt i alt fra begynnelsen	637
Menighetsmedlemmer 623 dåpskandidater	503

Fra koloni til fri nasjon.

De fire koloniene i Fransk Ekvatorial-Afrika (Gabon, Tchad, Oubangi-Chari og Congo) fikk indre selvstyre i 1958, og året 1960 fikk disse tidligere kolonier full uavhengighet. Kongo-Brazzavilles første stats-sjef ble den katolske pater, og daværende borgermester i Brazzaville, Youlou Fulbert. Men i 1963 ble Youlou Fulbert avsatt, og den nye president ble et av «våre» kirkemedlemmer, Massamba Debat, som ble i stillingen fram til 1968, da han i sin tur ble avsatt, og en militær-kommandant, Marien Ngouabi ble ny stats-sjef. Massamba Debat var en oppriktig kristen, og en moderat socialist. Da Ngouabi overtok, ble det en markert venstrevri, og fra januar 1970 er Kongo en folkerepublikk.

Den 18. mars 1977 ble president Ngouabi drept i et attentat.

Massamba Debat ble senere anklaget for å være den som sto bak attentatet, ble dømt til døden og henrettet.

Den som overtok som president i 1977, general Joachim Youmbi Opango, ble i sin tur, den 5. febr. 1980, avsatt på grunn av misbruk av offentlige midler, og sitter nå i husarrest i Brazzaville.

I mars 1978, like etter rettsaken mot dem som angivelig sto bak attentatet på president Ngouabi, besluttet myndighetene å forby 16 av 23 religiøse sekter og kirkesamfunn i landet. Bl.a. ble den baptistkirken som Ørebro-misjonen hadde sett som frukt av sitt arbeid, forbudt. Og Ørebro-misjonærene måtte på kort varsel forlate Kongo.

Men den kirken som er et resultat av SMF's og DNM's arbeid, kunne fortsette sitt arbeid uanfektet, og misjonærene har hittil ikke opplevd noen restriksjoner i sitt virke. Vi opplever dette som Guds bevarende nåde, og både Kongos Evangeliske Kirke og misjonærene ser det som en stor og viktig oppgave å komme dem til hjelp, som plutselig ble stående uten et åndelig hjem, da menighetene ble oppløst og deres ledere forbudt å virke.

Kongos Evangeliske Kirke.

De menigheter som var en frukt av misjonærenes arbeid i Sør- og Nord-Kongo, ble etterhvert samlet i en synode, som den 15. juli 1961 ble en selvstendig kirke, kalt Kongos Evangeliske Kirke. Den har nærmest en presbyteriansk kirkeordning. Arbeidet med å utforme en kirkekonstitusjon pågikk uavbrutt siden 1957. En konvensjon ble også utarbeidet mellom kirken og de misjoner som arbeidet i Kongo. Ifølge denne konvensjonen stilles misjonærene til disposisjon for Kongos Evangeliske Kirke, og de gjør sin tjeneste i Kongo under kongolesisk lederskap.

Tre menn har hittil vært misjonsforstandere (presidenter) for kirken: Jaspard Kimpolo, Raymond Buana Kibongi, og den nåværende misjonsforstander Jean Mboungou.

Alle disse tre har vært kloke og gode ledere for Kongos Evangeliske Kirke, som har kunnet seile «kirkeskipet» gjennom «opprørt farvann».

Statistikk for Kongos Evangeliske Kirke pr. 31.12 1979:

Sogn	26
Menigheter	99

Utposter	950
Medlemstall	97200
Døpt i 1979	4570
Dåpskandidater	12870
Kirkebygninger	629
Pastorer	80
Evangelister	303
Diakoner (frivillige menighetsarbeidere)	2068
Diakonisser (frivillige menighetsarbeidere)	3311
Misjonærer	36
Korttidsmisjonærer	21

Kirkens Undervisning:

Misjonene, SMF og DNM, og senere Kongos Evangeliske Kirke drev en allsidig skolevirksomhet fram til 1965. Da ble barne- og ungdomsskolene, 2 yrkesskoler og lærerskolen nasjonalisert. På den tid var det 27000 barn og ungdom i disse skolene. Nå driver kirken fire bibelskoler, derav to kvinnebibelskoler og et presteseminar.

DNM's misjon i Kina.

I februar 1900 reiste Chr. Vatsaas og John Christensen til Kina. Avtalen var at de så langt som mulig skulle samarbeide med China Inland Mission og The Scandinavian Alliance Mission (The Evangelical Alliance Mission). Men de skulle få «sitt eget» misjonsfelt i Shensi-provinsen. Der skulle DNM's utsendinger få sitt virke blant det enkle bondefolket i fjellbygdene der.

Første misjonsstasjon ble åpnet i byen Lungchuchai i den sørlige delen av Shensi. Men ikke før var de to unge misjonærene kommet til sitt virkefelt, så brøt Bokseropprøret løs, og de måtte vende tilbake til Shanghai, hvor China Inland Mission hadde sitt hovedkvarter. Og uttrykket og farer skulle helt fra begynnelsen av sette sitt preg på misjonsarbeidet i Shensi, menneskelig sett. Så snart det var mulig, vendte Vatsaas og Christensen opp til Shensi-provinsen igjen og fortsatte arbeidet, inntil de etter endt periode reiste hjem til Norge, først og fremst for å gifte seg med sine forlovede, som ventet der hjemme, men for så å sette kursen ut til misjonsmarken igjen. Så gikk 2den periode med full innsats for å forkynne evangeliet så vidt som mulig og til så mange som mulig utover misjonsfeltet. Men etter 4 års opphold i Kina, ble fru Vatsaas syk og døde. Da

Vatsaas kom hjem med sine 4 barn og ga en brennende appell om misjonsinnsats for kinesernes frelse under årskonferansen 1916 i Larvik, fulgte en sterk misjonsvekkelse, og nye meldte seg etterhvert til tjeneste: Jakob M. Nordmo og Hilda Linchausen. Senere fulgte Johan Andersen, Christian Hvidsteen, hans forlovede Hulda Nyhus og Peter Bredvei. Alle disse reiste ut i løpet av årene 1917-1919. I løpet av de følgende to årene reiste flere ut: Frk. Gyda Mjelve, Fredrik Riis, Gunvor Limi og sykepleier Marie Syltevik. I 1921 ble Jakob Nordmo gift med den amerikanske misjonæren Esther Oberg, og fra Norge reiste Amanda Winsnes ut til Kina for å bli gift med P. Bredvei og Konstane Slåtta for å bli gift med Fred. Riis. I 1922 giftet Vatsaas seg igjen med misjonær Sigrid Rustad.

Det var således mange utsendinger på feltet, og alt lå godt tilrette for misjonsvirksomheten, så lenge det var relativt rolige forhold i landet.

I 1923 kom Nordmo og frue hjem, men Nordmos førstefødte døde i Hankow under reisen. Forholdene var igjen blitt meget vanskelige, og fremmedhatet blusset opp igjen. I 1924 måtte Hvidsteen og frue reise hjem, da hun var blitt alvorlig syk. Hun døde i 1925.

I Kina ble det mer nød, sykdom, uro og opprør utover store områder av landet. Iblant var misjonærene de eneste folk kunne ty til for å få hjelp i nøden. Til andre tider blusset hatet mot dem opp: Misjonærene var utenlandske djevler, som etter manges mening bare gjorde forholdene verre i landet. Dessuten ble tyveårene en meget vanskelig tid for Misjonsforbundet i Norge når det gjaldt økonomien. Det var vanskelig, for ikke å si umulig å få nok midler inn til å dekke misjonærenes lønninger og utgifter forøvrig, og dette rammet DNM's utsendinger i tillegg til det de hadde å kjempe med på selve misjonsfeltet. For mange av dem må det ha vært en fortvilet vanskelig tid.

Året 1927 ble svært hårdt. Krigshendingene og revolusjonen skaper uholdbare forhold: Under troppenens framferd blir misjonsstasjonene plyndret og misjonærer mishandlet. En flodbølge av anti-religiøst og anti-utenlandsk hat gikk over landet. Misjonærene får streng ordre fra det norske konsulatet og fra China Inland misjonen om å gi seg iverg ned til kysten. Alle som reiser, når ned til havnebyen Tiensin, unntatt lille Evelyn Nordmo. Jakob og Esthers kjære lille pike blir syk og dør under reisen; det andre av deres barn som de i hast må gravlegge under ferden ned til kysten og til relativ trygghet der. De fleste av DNM's misjonærer reiser hjem til Norge da.

Men Nordmos blir, og venter bare på anledningen til å vende tilbake til oppgaven Gud hadde gitt dem på Shensi-feltet.

Men en hadde ikke reist derfra i det hele tatt: Marie Syltevik. Hun bare ville bli på sin post. Hun hadde hendene fulle av å stelle med sår, dele ut mat til hungrige, trøste de sørgende, gi dem Guds ord, hun kunne ikke forlate oppgavene som var gitt henne. Og Gud holdt sin hånd over henne. Familien Riis kom snart ut igjen, og i årsrapporten for 1929 går det fram at det da kun var familiene Nordmo og Riis samt Marie Syltevik i virksomhet på misjonsstasjonene Shanyang, Shangchow, Lonan og Lungchuchai. Men Nordmo skriver også: «På samtlige stasjoner har våre innfødte evangelister virket hele året», og han føyer til: «Som vi ser tilbake på året som har gått, med sine forskjellige opplevelser, føler vi en dyp trang til å prise vår Herre og Mester for hans underbare nåde, som har vært nok for oss, under alle farer, som vi har gjennomgått. 'Han har vært vår tilflukt og vår styrke, en hjelp i trengsler funnet såre stor'».

Men til slutt blir Marie Syltevik så syk at hun må reise hjem til Norge. Nedbrutt til helsen kommer hun hjem, men hvilen gjør henne godt, og snart reiser hun omkring blant misjonsvennene for å fortelle fra arbeidet ute i frontlinjene. Snart har hun gjenvunnet styrke og helse, og i 1932 drar hun ut igjen. Vel fremme i Lungchuchai, finner hun misjonsstasjonen ramponert. Enda en gang bryter uro og opprør ut, og alle misjonærene opplever prøvelser og motgang, og ikke så sjelden må de rømme fra sine hjem. I midten av tretti-årene var det bare fem misjonærer i aktiv tjeneste for DNM's kinamisjon: Familien Nordmo, familien Riis og Marie Syltevik. Søster Annie Skau kom ut til feltet i 1939. Da så krigen begynte i 1939, var alle henvist til å bli på sin post, og ensomheten kunne nok kjennes hård iblant, især for ugifte misjonærer, som ofte måtte være uten misjonærkolleger i sin nærhet. Men mange fant at kineserne ble hjertevenner, som ble til trøst og oppmuntring i en hård og vanskelig tid.

Søster Marie Syltevik gikk i den tiden inn i en nasjonal bevegelse, som på engelsk ble kalt for «The Jesus Family». Hun levde lykkelig i troen på sin frelser blant disse vennene hun hadde valgt seg, og blant dem var hun da hun gikk hjem til Gud, og fant sin grav i Kinas jord.

Familien Nordmo kom hjem til Norge i 1946, men reiste snart videre til USA, hvor fru Ester Nordmo hadde sin familie.

Fredrik Riis og Christian og Alida Hvidsteen fikk en kort periode inne på feltet i Shensi i et par års tid, men måtte reise ut til kysten på grunn av kommunistenes frammarsj. Nordmos fikk noen rike år i tjeneste for Word Evangelical Crusade i Indonesia. Hanny Grønlund ble den siste misjonær som DNM sendte ut til Kina. Også hun ble tvunget ut da kommunistene tok over, og kom i august 1951 til Hong Kong. Der begynte hun et hjelpearbeid i flyktningeleiren Rennie's Mill. Også søster Annie Skau måtte forlate Kina og kom til Norge den 4. aug. 1951.

DNM's arbeid i Hong Kong

Søster Annie Skau kom ut til Hong Kong i 1953, og sluttet seg til det hjelpearbeid som søster Hanny Grønlund hadde begynt i flyktningeleiren. Nøden var uhyggelig stor. Særlig var det tuberkulose som herjet blant flyktningene. Og fordi nøden var så stor, forsøkte mange å flykte fra det hele ved å nyte narkotika, og så ble det desto verre forhold blant de ulykkelige menneskene. Så fikk søster Annie Skau en drøm: et hospital for de tuberkuloserammede og de narkomane, en «Håpets havn». Og drømmen ble til virkelighet. Tomt ble gitt ved The Djunk Bay, og snart begynte bygningene å reise seg. «Hvordan får du de nødvendige midlene til dette»? kunne noen spørre. «Ved bønn», kunne søster Annie svare. Noen har sagt om det hele at det er som et eventyr, og at søster Annie er «en eventyrskikkelse i moderne misjonshistorie». Selv vil søster Annie si at det var svar på bønn. Hospitalet kunne ta imot 350 pasienter, og mange liv ble reddet, og fikk en ny start, og mange ble under oppholdet på Håpets havn vunnet for Gud. Ca. 35 kull sykepleiere er utdannet ved Håpets Havn sykepleieskolen.

I tilknytning til Håpets Havn ble også Solbakken barnehjemmet reist, med støtte fra Norsk Flyktningeråd. Senere ble Solbakken gjort om til et behandlingssted for psykisk og fysisk tilbakestående barn, med plass til 50 barn.

Men etterhvert gikk søster Annie og hennes medarbeidere inn for å få gjøre noe for ungdommen inne i selve Hong Kong, og så ble «Holm Glad-skolen» opprettet i 1968. Straks ble den fylt av barn og ungdom fra flyktningefamilier, og siden den gangen har flere tusen av disse fått en god skoleutdannelse gjennom denne skolen. Mange ble vunnet for Gud, og snart vokste det fram en levende menighet:

Kin Lok menigheten, hvor medlemmene stort sett er unge mennesker. Menighetene har hatt en rask vekst, og er preget av tro på mulighetene til å vinne mange mennesker for Gud nettopp i Hong Kongs storby-jungel. En annen liten gruppe sluttet seg til det evangeliske arbeidet, Oriental-menigheten, og også den er i rask vekst. Den underholder selv sin pastor, og snart vil også Kin Lok-menigheten underholde sin pastor og dekké øvrige utgifter.

Ute i en landsby, Hang Hau, har vi siden 1978 hatt et stort og tidsmessig misjonssenter, med kirke, barnehage og ungdomssenter, med tre kinesiske medarbeidere som ansvarlige for arbeidet.

I år er fullført en ny skole inne i Hong Kong, med plass for ca. 3000 elever, som føres fram til universitetsnivå. Hong Kong-regjeringen har betalt 84% av byggekostnadene, og Strømmestiftelsen de 16% som skulle betales fra Norge. DNM får all frihet til å legge opp arbeidet ved skolen, slik som vi mener skolen bør drives. Kristne lærere er blitt ansatt, og skolen skal tas i bruk høsten 1980. Siden høsten 1977 har misjonær Bjørn Owesen hatt tilsyn med byggingen av denne store videregående skole, på vegne av Det Norske Misjonsforbund. Han var også feltsekretær siden søster Annie Skau Berntsen kom hjem til Norge høsten 1978.

Med tanken vendt mot det store kinesiske folk innenfor Kinas grenser, som nå synes å få nye muligheter til kontakt med omverdenen, ser vi nå DNM's arbeid i et nytt perspektiv. Skal vi gjennom vårt arbeid i Hong Kong få være med å føre evangeliet innenfor bambusteppet, gjennom kinesiske kristne vitner som fra Hong Kong går inn til sitt folk med frelsens budskap?

Litteratur:

- Det Norske Misjonsforbunds årbøker.
Misjonsbladet, organ for DNM.
Nordisk Misjonshistorie, Ansgar forlag, 1950.
Festskrift DNM's 25-årsjubileum 1909 v/John A. Christensen, DNM's forlag.
DNM gjennom 50 år. Daniel Brændeland. DNM's forlag 1934.
Norsk Misjonsleksikon A-E. Nomi forlag/Runa forlag.
Festskrift Betlehem misjonsmenighet 100 år, 1977.
Lys over svart land, Th. Holm Glad. Ansgar forlag 1957.
Lyset tennes hos pygmefolket, Th. Holm Glad. DNM's forlag 1956.
Missionen och kyrkan i Kongo, Gösta Nicklasson. Missionsförbundets förlag 1969, Stockholm.
Under Sydkorset, Chr. Svensen. DNM's forlag 1948.
Seks år i Kinas indre, J. M. Nordmo. DNM's forlag 1923.
Fra Satans makt til Gud, J. M. Nordmo. DNM's forlag 1950.
Annie Skau: Mitt hjertes glede, Geng Gleason, Ansgar 1976.
Norsk Misjonsatlas, S. Solberg. Norsk Misjonsråd 1944.
Norsk tidsskrift for misjon. Årg. 33 - 1979, nr. 1. Universitetsforlaget.
Norsk tidsskrift for misjon. Årg. 32 - 1978, nr. 4. Universitetsforlaget.